

Szerkesztői szállítás

Belső-kiadályozás 21. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adatkak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 12 frt.
Félévre . . . . . 6 „
Negyedévre . . . . . 3 „
Egy hóra . . . . . 1 „

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

„KELET“

előfizetési föltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legczélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet“ kiadóhivatala.

Kolozsvár, jun. 6. 1871.

(L—t.) Egész terjedelmében bocsátók előre Benedek Gy. úr „Reform“-beli cikkét, az „Erdélyi főispánokról“, s ennek folytán egész objectivitással tehetjük meg megjegyzéseinket ama cikk egyes kirovó részeire.

Magok a megjegyzések nem terjedhetnek ki a kérdés legfőbb pontjára, miután mi nem vagyunk azon szerencsés helyzetben, mint B. Gy. úr, hogy az erdélyrészi kinevezendő főispánok névsorába bepillanthattunk volna, s így a személyi kérdések, nagy örömkökre, ezúttal s itt teljesen mellőzhetők.

Előre kívánjuk bocsátani, hogy tökéletesen egy véleményben vagyunk B. Gy. úrral, mind a kinevezendő főispánok hatáskörének nagy fontosságu voltáról, mind pedig azon qualificatiókra nézve, melyet B. Gy. elengedhetlennek tart az új megyei törvény leendő főnökeinel.

Csakugyan e törvény széles — némelyek szerint igen széles — hatáskört enged az új főispánoknak. De mi részünkről a hatáskör ily messzire vetett határait nem úgy tekintjük, mint a melyek mindenesetre végletekig betölthetők, hanem olyanok, mint a melyek szükség esetén betölthetők lehessenek. Mert valamint p. o. a népoktatási törvény a messzire nyuló jövő számára is alkottatott, ép úgy a megyei törvény nem csak a közvetlen ma, hanem a jövő számára is magában kelle hogy hordozza a létezhetőség jogát és lehetőségét.

Es minél öszintébben ismerjük el e hatáskör nagy terjedelmét, s minél inkább átlátjuk ama nagy hatalmat, mely a leendő főispánoknak e törvény által adva van: annál határozottabban kell követelnünk kormányunktól, hogy a szakértelem, a munkabírási és munkakészesség legyen a mindenek előtti irányadó a személyek megválasztásában.

S nem is ez általános frasiszerű elvek azok, melyek fölött B. Gy. úrral vitázni akarnánk, mert csak így általában, minden concret eset fölhozása nélkül, e tételeket alig nevezhetjük egyebeknek pusztá frasisokná.

Kifogásunk tárgyát azon nagyzó hang képezi első sorban, melylyel B. Gy. „egyes erdélyi képviselők ügyszerető föllépéséről“ megemlékezik, mely föllépések „némileg ellensúlyozák“ az eddig tapasztalt „oly sok és oly nagy mérvben tévesztett irányu intézkedéseket“ az erdélyi ügyekben. Mert tudnunk kell, Benedek Gyula úr tanít meg erre, hogy „illetéktelen, az erdélyi közvélemény által legkevésbé sem támogatott befolyás az, melynek sugallatából az erdélyi ügyek eddig is elintéztést nyertek.“

Valószínűleg B. Gy. amaz „ügyszerető“ férfit, kinek föllépte hivatva van, hogy a kormány közvéleményellenes intézkedéseit rectificálja; mert bár van az erdélyi részekben tiz-tizenkét lap, van királyi biztos, van — a legfontosabb — belügyministeriumnál egy testestől-lelkestől „erdélyi“ államtitkár, van B. Gy. uran kívül még egy néhány „erdélyi“ képviselő, — de ezek mind nem hivatvák az „erdélyi“ közvélemény tolmácslására, mind nem hivatvák fölvilágosítást adni a kormánynak tömeges tévintézkedéseire nézve.

Ha a „Magyar Polgár“-ban vagy „Ellenőr“-ben olvasunk ilyen hangzatos frázisokat, melyekben úgy van feltüntetve az erdélyi rész, mintha valami siberiai gazdalkodás uralkodnék itt; ha egy-egy honboldogító Madarász vagy Lázár Ádám árulja saját

egyéni véleményét, mint a megvesztegetetlen közvélemény egyedül tiszta kifejezését: ezen legkevésbé sem ütközünk meg. De hogy a „Reform“ ilyen általánosságban tartott, egyetlen concret esettel sem illusztrált tételeket bocsát világá: azon szabadjon csodálkozunk. Mi részünkről épen abban találjuk a lényeges különbséget a jobb- és baloldali lapok közt, hogy míg ezek frázisokkal táplálkoznak, addig azok az — igaz nehezebb és kevesebb tapsot szerző — ellentétben: a dologban, az ügyben fáradoznak.

Dolgot, uraim, dolgot — mondjuk Dickens emberével — és nem pusztá szavakat. Elő azokkal a tévesztett intézkedésekkel; fejtjük föl, mutassuk ki a tévedéseket, nem azért, hogy egy cikk alatt ott állhasson nevünk, hanem azért, hogy segíteni lehessen a bajon! Ki azokkal a nevekkel, kik állítólag káros befolyást gyakorolnak a kormányra, s kik ellen a közvélemény — B. Gy. úr szerint — oly hangosan nyilatkozik, hogy halljuk meg mi is itt a Királyhágón innen e veszedelmes nevet, — de nem azért, hogy nevekkel bibelődjünk, hanem azért, hogy B. Gy. úr tanácsára újakkal, jobbakkal helyettesíthessük azokat.

Addig, míg a főispánok új névsorát nem látjuk, ahhoz magához nem szólhatunk. Csak vissza akartuk útasítani B. Gy. úr azon nagyzását, melylyel magát, mint az erdélyrészi közvélemény igaz hangadóját mutatja be, s figyelmeztetni kívántuk a „Reform“-ot, hogy derék, közelsimerésben részesülő irányának nem tartozik keretébe az ily általános hangon tartott s minden határozott tény nélkül kiszórt hibáztatás, gyanusítás.

Végül még annyit, hogy nem oszthatjuk B. Gy. úr nézetét a nemzetiségi szempont teljes mellőzésére nézve. Alkalmasszerűleg talán vissza is térünk a kérdés ez ágára.

Pest, június 4.

(B.) Az országgyűlési ülésszakok utolsó napjaiban rendszerint csekélyebb érdekeltég mutatkozik a tárgyak iránt, ugy a törvényhozók, valamint a napi sajtó és a hallgatóság részéről.

Ennek oka nem abban keresendő, mintha a szőnyegen lévő tárgyak birnának csekélyebb fontossággal, vagy mintha a kimerültség hágtott volna akkorakra, hogy az a közügyek iránti érdekeltéget megsemmisítse; hanem abban, hogy az ülésszakok végén rendszerint oly tárgyak vannak napirenden, melyek a clubokban, magánkörökben, a napi sajtó után is minden oldalról kellően meg vannak vitatva s melyeknek csak is alaki megoldása körül forog a kérdés.

Igy volt ez a napokban a magyarparlamentben is, midőn csak a szélsőbal igyekezett néhány interpellatiója által érdeket gerjeszteni.

Az interpellálók közt első helyen Babes Vincze áll, ki bizonyos kizások iránt interpellálta a belügyminister urat, melyeket állítása szernt gr. Raday királyibiztos ezége alatt egy Molnárnevű egyén vitt volna véghez. Interpelláló képviselő ur oly sürgősnek tartotta a választ, hogy a ház derültsége közt megígérte, hogy a kérdést, mindaddig míg választ nyer, naponta ismételni fogja.

A belügyminister ur nem késett a válaszzsal s már tegnap felelt Babes képviselő ur interpellatiójára.

A ház alkalmasint meg fog nyugodni a miniszter ur feleletében. (Lásd országgyűlési tudósításunkat. Szerk.)

Mit fog mondani az interpelláló képviselő ur, nem tudjuk; de annyi világos, hogy itt vagy valamely impostor van a Molnár személyében, vagy az interpellatió nem nyugszik kellően hiteles alapokon.

Minden esetre szükséges, hogy a tárgy a maga valóságában kiderítessék.

Irányi Dániel is interpellálta a miniszteriumot az iránt: mily álláspontot fog elfoglalni a francia kormány azon követelésével szemben, mely szerint az a francia forradalom következtében menekülöket egyszerű bűnösöknek kívánja tekintetni s kiadatásukat sürgeti.

Ez interpellatióra a ministerium még nem adott feleletet, azonban a mint a hírlapokban látszik, az osztrák-magyar közös miniszteriumhoz ily nemű felszólítás még nem is érkezett, hihetőleg azért, mert a menekülöket utjok nem erre vezet.

Magára a tárgyra nézve nézetünk az, miszerint a politikai menekültek menedékjoga tiszteletben tartandó, azonban aligha a politikai menekülök sorába tartoznak azok, kik Párisban petroleummal feekendezték a tüzet s kik a Párisban elkövetett hajmeresztő eseményeket akarnák propagálni Európaszerte.

Még Simonyi Ernő intézett egy interpellatiót a cultusminiszterhez az iránt, hogy igaz-e, miszerint a székesfehérvári püspök a miniszter előtt kijelentette volna, hogy

ő a placetum daczára kihirdeti a csalhatatlanság dogmáját.

Ezen minden esetre érdekes interpellatióra nézve majd csak akkor mondhatjuk el nézetünket, ha a miniszter ur felelete után a tényállással tisztába leszünk s a miniszter ur e tárgyra vonatkozó magatartását constatáljuk.

Midőn ezen sorok napvilágot látnak, sőt hihetőleg már az előtt elfoglalja helyét a veresszékek egyikében Bittó István, mint igazságügyér.

Bittó István kétségen kívül nagy áldozatot hozott, midőn ezen állást elfogadta, mert tekintve különösen a törvényszékek számának és székhelyeinek megállapítását, tekintve a sokféle kapkodás következtében felzaklatott érdekeket s különösen tekintve a bírói kinevezés nehéz kérdését, valóságos sisyphusi munka vár reá, s épen azért öszinte támogatást követelhet az ujonan kinevezett miniszter ur, pártjától, sőt a pártjához nem tartozó honpolgároktól is.

Öszinte támogatás alatt azt értjük, hogy a magány-, vidéki-, torony- és személyes érdekeket szorítsa ki-kí háttérbe s ne igyekezzék ilynemű izgatások által az első folyamodásu törvényszékek és járásbíróóságok lehetőleg célszerű szervezését megnehezíteni, nem követelvén tőle többet, mint a mennyi lehetséges, azon korlátok közt, melyekkel őt előde s a ház körülvette.

Nem szólunk Bittó jellemzilárdságáról, mert azt ismeri mindenki s képességét is csak a jogtudori czéhalisták lehetnek hivatva kérdésbe vonni.

Nem csekély fontosságu volt a tegnapi nap, midőn a felsőház a képviselőháznak az urbéri viszonyok végeleges megoldásáról, az irtványokról és a telepítvényesekről szóló javaslatok tárgyában küldött izenetét tárgyalta.

A felsőház többsége jónak látta előbbi nézeteihez mereven ragaszkodni s ennek következtében az említett javaslatok jelen ülészak alatt hihetőleg nem fognak törvény erejére emelkedni.

Nem vitatjuk ezúttal a kérdéseknek egyes részleteit s csak annyit kívánunk constatálni, miszerint ezen kérdéseknek az 1848. törvények alapján való megoldása égető szükség s hogy, midőn ezt akadályozza a felsőház, rossz szolgálatot tesz ugy a közügynek, mint a birtokos osztálynak, mert az ily nemű kérdések minél később oldatnak meg, annál inkább elmérgesednek s rendszerint a birtokos osztálynak annál több kárával oldatnak meg.

BELFÖLD.

Román lapszemle.

1.) A „Federatiunea“ 54-ik számában Balázsfalváról keltező egy nyilatkozat (Declaratiunea) jelent meg, aláírva az odavaló értelmiségtől s a románság azon részétől, mely a kitűzött politikai programtól eltérni mindaddig nem akar, míg a de nobis sine nobis törvények állanak. A nyilatkozatra alkalmat a brassói testvéresülési ünnepély és programm szolgáltatott. Mert a románság igényei, ama lap szerint, jelenben is annyira negligálva, sőt contemnálva levén mindeddig, a románok politikai hitvallásával ellenkeznek, ha hallgatásuk által azt akarnák mutatni, hogy a történetek az összes románság beleegyezése s óhajának szüleményei. A nyilatkozat előrebocsátott indokai felemlitik, hogy a románság mily epedve és mégis türellemmel várja, hogy a magyarok eddigi politikájokkal felhagyva, öszinte baráti s testvéri kezét nyújtsanak. Miután azonban ez még be nem következett, s a brassói események az ellenmondásra kényszerítik őket, ennélfogva ünnepélyesen kinyilvánítják:

1) hogy a románság ezutánra is állandóan megmarad a balázsfalvi nemzeti gyűlésben 1848. év május hó 15-én tartott program, a Szebenben 1861. január 13-án és Gyulafehérvárt 1861. február 11-én tartott konferentiák, s az 1863—64. szebeni országgyűlési határozatai mellett; ragaszkodik a kolozsvári 1865-ki országgyűlésen a kisebbség által beadott véleményhez, és azon felirathoz, melyet 1866. december 30-án a trón számolyához terjesztettek. Egy szóval ragaszkodik a románság által 1848. óta tett lépésekhez;

2) hogy csakis hazánk autonomijának helyreállítása s a nemzetnek 1863-ban, a political egyenlőség elve alapján szerzett nemzetiségi s vallási jogaiba való visszahelyezése után lehet szó a valódi testvéresülésről, a melyet a román nép a legöszintébben óhaj.

De nem csak Balázsfalváról, hanem majd az egész erdélyi részből érkeztek a román lapokhoz hasonló ellennyilatkozatok. Még pedig mind május 15-ről, a balázsfalvi 1848-ki nemzetgyűlés évfordulati napjáról keltező. Érdekes ezek közül a Szeben-város és széki románság ellennyilatkozata, mely szerint tekintve, hogy a testvéresülési ünnepély a románság érdekei ellenére, némely urak által minden megbizás nélkül az egész román nemzet nevében tartatott; tekintve, hogy bár mennyire óhajandó lenne is a testvéresülés, az a jelen viszonyok fennállása mellett lehetetlen, s hogy a nemzet nevében csak is annak képviselői jogosítottak nyilatkozni, a szebeni románság a nemzet solidaritását a politikai teendőkre nézve fenntartani kívánván, a románság közt 1848-ban létrejött testvéresülési nap évfordulóján kinyilvánítják: hogy a brassói eseményeket nem pártolják, hanem azt a románságra nézve károsnak tartják, és ragaszkodnak a királyi biztoshoz kör-

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábozott garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécében: Oppelik Alajosnál; (Wollzeile 32 Haasenstein és Vogelmel (Neuer Markt 11.)

Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-utca 9 szám emelet.)

utja alkalmából a szebeniek által beadott memorandumhoz, mely szerint megmaradván a nemzet politikai programja mellett, bármennyire és teljes lelkiismeretből hajthatják is a testvéresülést, azt csakis jogos kívánalmak kielégítése után hozhatják létre.

Hasonlólag nyilatkozik a Federatiunea fogarasi levezetője is: A románok előbb tényleg kívánják a magyartól, s akkor késznek a testvéresülésre, máskülömben halál ellenségeik (!) maradnak egymásnak.

Evel szemben a „Telegrafulu Románu“ 38-ik számában „a nemzet nevéért hiába föl ne végyed“ cím alatt egy cikkben a brassói 147 aláírással megjelent nyilatkozatot védelmébe veszi s azt kérdi: vajjon meddig monopolizálja a nemzetet egy, vagy egy pár ember még testvérese szerint? s vajjon meddig tart még az, hogy minden, mit a nevezett uri emberek nem tartanak nyílt szerinti nek, nemzet-árulásnak tekintetik. Ezután a Gazetában B. jegy alatt megjelent cikket s ezen lap balászfalvi levelezője által azon cikk védelmére felhozottakat czáfogatva, felkiált: Valljuk meg, hogy itt van már ideje, hogy azon nagy férfiak által reánk hozott csapások alól kiszabaduljunk, a kik nem tudnak mást, mint a népet vétvére vezetve, pathetikus szavakkal hirdetni, hogy a népet csakis ők képesek boldogítani!!

Országgyűlési tudósítás.

Pest, június 3.

Elnök Somssich Pál; jegyzők: Széll, Jámor.

Irányi Dániel interpellációt intéz a miniszterelnökhöz a párisi commune menőkül tagjait illetőleg azon megkeresés tárgyában, mely alapok szerint azok kiadása iránt a külügyminiszterhez intéztetett. Szóló nem helyesli, nem helyeselhetni a commune eljárását, de az egyszerű büntetésektől megkülönböztetni kívánja a csupán politikai vétkeket, habár tevészméért rajongtak is.

Simonyi Ernő interpellálja a vallás- és közoktatásiügyi minisztert:

Igaz-e a lapokban felmerült azon hír, hogy a sz.-fehérvári püspök kijelenté a cultusminiszter előtt, hogy az infallibilitási dogmát kihirdette, — s ha igen, szándékozik-e a miniszter az egyházmegye vezetését továbbra is oly egyén kezében hagyni, ki a százados felségjogokat tisztelgetben nem tartja?

Az interpellációk kiadatnak a kormánynak.

Toth Vilmos belügyminiszter felel Babes Vincze tegnapi interpellációjára, daczára hogy interpelláló nincs jelen, mert kijelenté, hogy a szünet előtt mindennap várja a választ, (derűtség) s mivel a homogen ügyeket illetőleg már vita is folyt a házban. A miniszter a mult tárgyalások alkalmából gr. Ráday kir. biztossal értekezvén küldetésének mielőbbi befejezéséről, egyuttal kérdést tett a felhozott kincsi esetről, melyet valamely Molnár nevű biztosi ügynök követett volna el, s válaszul nyerte, hogy ily ügynököt a kir. biztosságnál nem tud, — ennél fogva a miniszter rögtöni vizsgálatra utasítja Torontálme gyét az iránt, csakugyan történtek-e kinczások, — ha igen ki által és kinek utasítása folytán?

A tudomásulvétel Huszár Imre és Deák Ferencz nézeteihez képest, nehogy a jogelvonásból praecedens alkotassék, Babes feleletéig függőben tartatik.

Felvétetvén a napirend, elfogadtatik a főrendiháznak az első foly. bíróságok rendezéséről szóló törvényjavaslat 26. §-hoz tett módosítása, mely szerint az 1844. VI. t. cz. is idézendő e helyen.

Második tárgya a napirendnek az amerikai e. államokkal 1869. szept. 20-án a kivándorló egyének állampolgárságának szabályozása végett kötött államszerződésről szóló törvényjavaslat, mely szerint az állampolgárosságra kölcsönösen 5 évi tartozkodás tekintetik szükségesnek az illető államban. Az állampolgári kötelezettségek elmulasztásából eredő büntetés alá eső cselekmény (ha a védkötelezettség elül menekült stb.) vizsgálatnak és büntetésnek alávetve marad. A büntetések már előbbi törvényeinkhez képest is kölcsönösen kiadatnak.

Pulszky Agost kp. bizottsági előadó vívmányként ajánlja a javaslat elfogadását.

Vidliczkay József nem tartja azt Magyarország közjogának megfelelőnek, mert először csak angol és német (s nem egyuttal magyar) nyelven van fogalmazva, és Beust az angol szövegben, a „birodalom cancellárjának“ nevezetik. — Tóth V. miniszter a nyelvre nézve megjegyzi, hogy a szerződés még a ház ide vonatkozó határozata előtt fogalmaztatott (s így francia, vagy magyar és német nyelven nem fogalmaztatott.) Beustnak itt külügyminiszteri állása irányadó, a többi csak czimei közé tartozik, melyek mind felsorolva vannak. Tisza Kálmán, Helfy és az előadó hozzászólása után a javaslat részletes tárgyalásra elfogadtatik.

A részletes tárgyalásnál Helfy Ignác javasolja azon kitétel beszurását: hogy a büntetés alá eső cselekmények közé a politikai természetűek nem számithatók, — Csiky Sándor pedig azt kívánja felvételni, hogy az ott nem tartozkodási szándék kijelentése után a netáni vád elesik.

Az előadó az utóbbi beszurást feleslegesnek jelezve, mert a kivándorlás nem lehet a büntetések asylnak, elfogadtatik a szerkezet.

Horn Ede közbevetőleg kérdi a minisztert, vajjon a visszatérő állampolgár, ha közben más állampolgár is volt, újból állampolgárnak tekintendő-e első hónapban? Tóth miniszter igennel válaszol, mert senki egyszerre két állam polgára nem lehet.

Ezután Pulszky Agost ajánlata folytán elfogadtatik a Peru, Chile, Uruguay és Argentina köztársaságokkal kötött hajózási és kereskedelmi szerződések becikkelyzését elrendelő törvényjavaslatok, megújittatván a kormánynak a magyar nyelv használatára való utasítása és az „alattvalók“ szó helyett „polgárok“ vétetvén fel.

Végül Hajdu Ignác a kérvényezési bizottság részéről

tesz jelentést a 44-dik sorjegyzékben foglalt kérvényeket illetőleg.

A ház minden egyes kérvényre nézve a bizottság elintézését fogadja el, s azok részint a kormánynak adatként ki, részint irattárba vétetnek.

Ülés vége 1 óra 45 perczkor.

Bittó István.

(P. N.) Bittó István, az új igazságügyminiszter, 1822. máj. 2-án született Pozsony megye Sárosfalva helységében. E helység családja ősi birtoka, melyről az előnevét is írja.

Atya Bittó Benjámint volt, Pozsony megye alispánja. A gyermek gondos neveltetésben részesült, iskoláit részint Pesten, részint Pozsonyban végezte, s itt 1840-ben fejezte be a jogi tanfolyamot. A tanodákban kezdettől fogva kivált a többiek közül, és még ma is élő tanársai a tanulói kor reminiscenciáiról beszélgetve, nem győzik eléggé magasztalni az örökké „első eminek“ Bittó szorgalmát és tehetségeit.

Tanulói pályáját elvégezvén, először atya, a pozsonyi alispán, utóbb Zalay Alajos ítélőmester oldala mellett gyakornokoskodott.

Innét a megyei pályára tért át, melyet Mosony megyénél mint aljegyző kezdett meg. Mosonyból 1845-ben tért át Pozsony megyébe mint szolgabíró. Felvilágosodott elvei, tanulmányai kezdettől fogva a szabadelvű ellenzék táborába vonzották őt, és a nép kiváló ragaszkodását biztosíták személye irányában, melynek legékeszőbb bizonyossága azon tény, hogy Pozsony megye alsó-csallóközi kerülete őt 1848-ban a népképviselőtan alapuló első pesti országgyűlésre képviselőül megválasztá. Ekként jutalmazták meg őt polgártársai azon nemes törekvéseiért, melyeket a népképviselő, a jogegyenlőség és a közteherviselés érdekében a megye körében kifejtett.

Bittó a kormányt Debreczenbe és Szegedre is leköszerte. A világi catastropha után menekült. Bittó többekkel együtt Orsován átkelt a határon, Karusini magyar ügynök Belgrádban 4 utlevelet küldött nekik, de ezek eltevédek, és így török kíséret mellett jutottak Widdinbe, hol Bittó Szemere Bertalannal, Hajnik Pállal, Füleppel, Imrédi Lipóttal és Ivánka Zsigmonddal folytatta az utat ladikon Szilisztriáig, innét a Balkánon át Várnáig Konstantinápolyba, innét francia hajón Athenbe mentek. Szemere és Hajnik itt maradtak, Bittó ellenben Marseillebe ment. Franciaországból kirándulást tett Angliába, s Gorove Istvánnal Svájcba.

A külföldön 1851-ig maradt, midőn engedélyt nyerve a hazatérésre, hazajött, Somogyban települt le, hol gazdaságot folytatott s „procul a negotiis“ zajtalan életet élt.

A 61-ki alkotmányos felelevenedés napjai Bittót is előszólították a politikai közélet régi kedvelt mezéjére. Somogy megye szigetvári kerülete őt képviselőül választá. Mint ugyanezen kerület képviselője vett részt az 1865—8-diki országgyűlésen is, hol tevékeny, bár nem hangzatos szerepet játszott, s a többség őt jelesei sorában nevezé.

Az 1869-ki országgyűlésre történt képviselőválasztások alkalmával Somogy megyében kisebbségben maradt; s az erdélyi Abruđbánya tisztelte őt és magát meg azzal, hogy Bittót képviselőjéül választá. Ezen országgyűlésen először második alelnökké, utóbb Gajzágó leléptével első alelnökké választatott, mely diszes parlamenti tisztet egész maig viseli. A pénzügyi bizottság, a ház állandó bizottságainak legfontosabbja, őt alelnökké választotta, szintegy az 1870-iki magyar delegáció is, melynek tanácskozmányait kitünő tapintattal vezeté.

Egyénisége ritka kedvességű, modora lebilincselő, figyelmé nagy dolgokra és apró részletekre egyaránt kiterjed. Nyilvános ülésekben szólni nem szereti, sőt a zajos tanácskozmányokat kerülni látszik, s e tartozkodása részint szerénységének, részint lelke csendesebb ösztöneinek tulajdonítható, melynélfogva beható, intenzív munkáinak inkább szeret foglalkozni, mint nagy applommbal elmondott retorikai csillogásokkal feltűnést okozni. Minden tulajdonai s alapos ítéletei az egyes kérdések körül biztosíták részére az elismerést s tekintélyt a többség körében, sőt azon tul is, s a párt vezérének, Deák Ferencznek különös barátságát. Bittó a földhitelintézetnél 8000 frtos állomást hagy oda, a miniszterségért.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, június 6.

A versaillesi kormány emberei által elkövetett gyalázatosságokat keményen ostorolja az angol sajtó. Ha csak fele lenne is igaz ama borzadalmas híreknek, melyeket a sajtó a kormánycsapatok dühöngéseire vonatkozólag hozott, még akkor is örök gyalázattal fogja emlegetni a történelem a jelenlegi francia kormányférfiakat. A „Fr. Corr.“ azt mondja, hogy Páris a Bertalanéj óta nem látott ily iszonyúságot. A katonaság vadak gyanánt dühöng. A tömeges föbelvések a nap minden órájában, és Páris több pontján ismétlődnek. Pusztá gyanu elégséges, hogy valaki azonnal kivégeztessék. Haditörvényszékről vagy ítélethozatalról szó sincs. A Luxemburg-kertben, a Monceaux parkban, és még több ponton nagy gödrök vannak ásva, félig telve oltatlan mézszel. Csapatszámra a gödrök szélére állítják az elfogott felkelőket, a fegyverek megdörömlenek, s a jövő perczben már a gödörben hevernek a szerencsétlenek hullái. A „Times“ tudósítója iszonyu részleteket közöl e mézszárlásokról. A „Buttes Chaumont“-park telve volt a kivégzett felkelők hulláival. A városház melletti laktanya udvarán május 28-án egész nap fegyverek ropogtak. Ott is tömeges föbelvetések történtek. Az elfogottak száma 30—40,000 emberre rug. A Delta-kávéház mellett a katonaság néhány sebesült felkelőt élve ássott be az árokba. A szerencsétlenek nyöszörgése hajmeresztő volt. Az utczán föbelött egyéneket egyszerűen a kövezet alá temetik. Angol lapok szerint legalább 10,000 ember

lövetett így föbe. Gyermekek és asszonyok nagy számmal szerepelnek a kivégzettek sorában.

Az elfogott felkelők nagy része a Versailles közelében fekvő satory-i táborban van elhelyezve. Minden képzeletet fölülmul ama kinos helyzet, melyben a foglyok vannak. Szabad ég alatt, napnak és esőnek kitéve, mocsokban és sárban hevernek a szerencsétlen foglyok. Sok képviselő, ki megnézte e tábor, borzadva tért onnét vissza. Nők, férfiak és gyermekek együtt vannak. Satordban annyi felkelőt lőtt már agyon a katonaság, hogy számukat nem tudhatni. És a mi legborzasztóbb: remérdek ártatlan ember esett áldozatul a soldateska vad dühének. — Párisban eddigelé 375,000 fegyvert szedett össze a rendőrség. Vannak köztük mindennemű és szerkezetű puskák, a kovás fegyvertől egész a Chassepot- és Rammingtonig.

A kormányválság egyre bizonyosabb lesz Franciaországban. Thiers nem sok ideig fogja föntarthatni magát a kormánynon, miután a monarchista többség napról-napra elégtelenebb lesz az ősz államférfi iránt. Ha való a hír, hogy Picard és Favre kilépnek a kabinetből, akkor Thiers állása fölötté alá lehet már áva. Némely hírek szerint Thiersnek állítólag sikerült volna Favret maradásra bírni. Annyi bizonyos, hogy a válság közeledik és tán közelebb van mint sokan hinnék.

A francia nemzetgyűlés tegnapi ülésében Brunet a proscriptio törvényének eltörlését indítványozta, miután az nem egyezik meg a köztársasági elvekkel, és csupán a dynastia szenvedélyeinek szolgá. A gyűlés sürgősnek jelenti ki ezen indítványt.

Fontosabb azonban a mi azután következett a nemzetgyűlésben. Több jobboldali képviselő indítványt nyújtott be, hogy a Bourbon hercegek ellen intézett 1832. april 14-iki és 1848 május 27. törvények töröltesse el. Kijelentett ugyancsak a jobboldal részéről, hogy a két Bourbonág összeolvadt. Az egész többség pártolva az indítványt, azt követeli, hogy az sürgős tárgyalás alá vétessék, a mi nagy többséggel elfogadtatott. Versaillesból érkező hírek szerint a monarchisták el vannak határozva, hogy Chambord grófot mint V. Henriket megteszik Franciaország királyává. Párisi érsekék, esti táviratok szerint, Dupanloup orléansi püspök neveztetett ki. — A versaillesi haditörvényszék megkezdte a pört Rochefort ellen, ki azzal vádoltatik, hogy polgárháborúra és fosztogatásra izgatott.

Egy Bécsből érkezett távirat azon nagyfosságu hirt hozza, hogy IX. Pius pápa meghalt. A hír ugyan koránsem érkezett váratlanul, miután a pápa egészségi állapota reménytelen volt az utóbbi hetek alatt, mindazáltal a jelenlegi körülmények között kétszeres jelentőséggel bír ezen esemény.

A bajor kormány föl akarja bontani a kondordatumot, hogy erősebben állhassa utját a clerus igazításainak s az egész ultramontán mozgalomnak.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, június 6. 10 ó. — p. d. e.

Érkezett: június 6. 10 ó. 10 p. d. e.

Párisban a házmotázások és elfogatások még folyvást tartanak. A Tricolore és Politique című hírlapok elnyomattak. 41 communetageleste bizonyos. A rendőrök 6000 főre szaporítottak. Benn a városban erődöket akarnak emelni, a netaláni zavarok meggátlására.

Vermorel Párisban, Floquet Biaritzban elfogatott. Rochefort állítólag deportáltatik.

Napoleon herczeg hosszú levélben Favrenak tulajdonítja Páris pusztulását, ki Napoleon iránti gyűlöletből végtelékig ment.

A lapok helyeslik az uralkodók száműzetési törvényének eltörlését. Ha Napoleon visszatérne, haditörvényszék elé állítatik.

A rumén kamara 4-kén ünnepélyesen megnyittatott. A fejedelem trónbeszéde tetszéssel fogadtatott.

NAPI HIREK.

— Szabó Sámuel és Janesó Lajos, tanár urak, a követező nyilatkozat közlésére kérték föl lapunkat: A „községi faiskola“ ügyében. Kócsi Károly, néhai tanártársunk és barátunk, sajtó alatt hagyott „Községi faiskola“ című művének befejezését és szétküldését a t. cz. előfizetőkkel szemben fentnevezettek vállalták magukra. A kész munka legfőbb f. hó végéig okvetlenül kikerül sajtó alól. Előfizetéseket, a mintegy 14 ivnyi, rajzokkal ellátott műre, az elhunytak családja iránti tekintetből, június 24-keig még 1 új firtjával elfogadunk, tanár Janesó Lajoshoz címezve (Kolozsvár, belső-farkasutca). Kolozsvártt, jun. 5-én 1871.

— A földmívelés, ipar és kereskedelemügyi magyar királyi miniszterium és a közös hadügyminiszterium között történt megállapodás folytán, a folyó évi aratási munkák alkalmával az országban netán ismét mutakozható munkás-kéz hiány lehető enyhítése céljából, a katonaságnak aratási munkára való szabadságolása iránt a mult évekhez képest követező intézkedés jött létre: Az országban állomásozó gyalog-serezedék és vadász-zászlóaljak rendes őrszolgálaton kívül álló legénysége az aratási időben három hétre a munkaadók rendelkezésére bocsátatik. A rendelkezésre álló legénységnek aratási munkákra alkalmazása, az illetők szabad elhatározásától függvén, a munkabér és ellátás megállapítása s munkaadó és a katonaság közötti szabad egyezkedés tárgya, mely egyezkedés az ezred- és zászlóalj-parancsnokságok útján lesz követező. A fejenként és naponként 3 1/2 krban megállapított egyenruha-koptatási átalány mikénti lefizetése iránt az illető ezred vagy zászlóalj parancsnokai fognak a munka-

adókkal megegyezni. Hogy a katonaság munkára átengedése iránti kérések elintézésében minden idővesztés elkerültesse, figyelmeztetnek az illetők, hogy személyesen, vagy beadványaikkal a legközelebbi katonai állomáshoz, és pedig ott, hol katonai állomás-parancsnokság létezik, ehhez, különben pedig a katonai parancsnokságokhoz közvetlen forduljanak.

— **Figyelmeztetés** vettünk, hogy lapunk 124-dik számának egyik újdonsága — a kereskedő ifjuság majálisára vonatkozó — félremagyarázásra adott alkalmat. Lapunk tendenciája távol levén attól, hogy bárkivel szemben is az önkényes gúny fejeztet használnjuk: készen állunk, hogy amaz újdonság írója legelőbb, ha tréfálm akart, s elismerjük, hogy ez, némelyek szemében annyival rosszabbul sült el, mivel természetes, hogy a ker. ifjuság csak is mulatság kedvéért, de nem üzleti szempontból rendez majális. Ugyanazon forrásból különben arról is értesülünk, hogy a keresk. ifjuság a majális megtartására nézve eddigelé még határozatot sem hozott.

— **Arany kiállítás.** Volt alkalmunk megemlélni, írja a „Ref.” a Verespatak és Abrudbánya aranybányáiból válogatva egybeállított gyűjteményt, melyet mindenkire nézve igen tanulságosnak mondhatunk, s melyre már előre figyelmeztettük volt a közönséget. A ki még nem látott arany stufa gyűjteményt, az fogalmat szerezhet itt az előfordulás száz meg százféle nem is képzelt módjairól, — különösen a tulajdonos dr. Weisz József verespataki magyar bányatulajdonos igen érdekes és színtoly szakavatott, mint érthető magyarázata nyomán. A legkeményebb kőzetektől, minő a porphy, a legpuhábbakig, minő a porcellánföld, a faszén és sár az arany előfordulási módja szemléltethető. Elkezdvé a legszebb kristályoktól (mely közt nem egy unikum) és gyönyörű természetes aranyzövetektől, moha és ablakfagyvirág alakú idomoktól, azon sajátos példányokig, melyeken a gyakorlatlan szem nem is sejtetheti az aranytartalmat, — az aranybányászat, kivált a verespataki, kicsiben is látható. A gyűjtemény aranytartalmánál fogva is nagy értékű, — de tudományos értéke ezt jóval felülmúlja. Az „Angol királynő” szállodában 147. szám alatt még pár napig lesz a közönség számára nyitva a tárlat, melyet Budapest szakértőin kívül Deák Ferencz, gr. Mikó Imre is meglátogatott.

— **Az országos honvédség-egylet** kezelő bizottsága a segélyezési ügyben követett eljárásáról egy jelentést bocsátott ki, mely szerint a bizottsághoz 5430 kérvény érkezett. Ebből elintéztetett még pedig segélyezési határozattal 1491, előjegyzésbe vétetett 1655, pótlandó 497, elutasítandó 1115. Elintézetlenül maradt: még pedig azért hogy elkésett 180, s mert felszerelésen 74. Az állandó tőke a f. év maj. 16-áig összesen 185,923 frt 38 kr (belefoglalva a kötvényeket is.) Kész vagyon 154,459 frt 90 kr; a biztosított jövedelem mintegy 12,556 frtra tehető. A sorsjátékból a bizottság 200,000 forintot remél.

— **Nyílt számadás.** A „Kelet” május 10-ki 107-ik számában egy felhívást intézett valaki, hogy a Hátszeg f. é. február hó 4-kén a francziabesültek és elesettek özvegyei javára rendezett báljövdelem az illető helyre még fel nem küldetvén, nyilvános számolat váratik. A bál jövdelemet kezelte Petrovics Miklós, Hátszeg városi főbíró, alólírott és Dr. Toth Miklós. A begyűlt jövdelemnek illető helyre béküldetése azért késett, mert a belépti jegyek vidékre is lévén küldve, a megbízottak közül némelyek az azokra bevett pénzt csak a tegnapielőtti napon többszöriogatásokra küldék be. Ennélfogva módunkban áll mostan az említett czélra begyűlt pénzről a nyilvánosság előtt számolni. Begyűlt pedig: a) A kiosztott belépti jegyekből és több felülfizetésekből 197 frt. 90 kr. b) Múltsg. Lukács Farkas ur felszólítlanul küldött 6 frtot bevételösszege 203 frt 90 kr. Kiadatott: a táncsterem díszítésére, világításra és zenére 88 frt 4 kr, maradt tiszta jövdelem 115 frt 86 kr o. é. és ez kerekszámra 116 frtra pótlatván, a bizottmány kezénél lévő venény szerént a Pesten lévő franczia Consulatnak kézbesítetett. Hátszeg jun. 3. A báln rendező bizottmány megbízásából A. Kardos Ferencz.

— **Munkácsyról** írtuk a minap a „Köln Zeitung” után, hogy „Háborus idők” című festménye általános feltűnést okoz. Ezen hírnök bejárva az egész magyar hírlap-irodalmat, most egy más németlapból ugyan e tárgyáról a következőket vesszük át. Levelező megemlékező a „Siralomház”-ról, „Háborus Időkről” azt mondja; „Valóban, ezek a tépést csináló magyar asszonyok, kiknek egy sebesült elbeszéli harci tetteit, valamint a compositio és színészeti mestermű bálmatatos hatást gyakorolnak. A megrendelő, egy angol műkedvelő, maga jött, hogy a képet átvegye és Londonba szállítsa, hol az ki fog állítani. Goupil műkereskedő (Francziországnak legelső műkereskedője. Serk.) azonnali szerződöt a művészzel, hogy e képet metszethesse és párt is rendelt hozzá. Munkácsy e czélra egy tárgyat választott, melynek czime: Békés idők. Heti munkabér fizetést akar ábrázolni, mint az magyar birtokokon szokás; ebben az tán alkalmat lesz különböző személyeken a vérmérsékek különféleségét vázolni. . . . Ugyan e forrásból értesülünk, hogy Munkácsy az erdő belsejét ábrázoló festményét Bécsben szándékozik kiállítani.

— **A lapok által hozott fecske-historiához** mi is hozhatunk egyet. Két év előtt történt, hogy lapunk egyik beldolgozó társa szőlőkertje laka ablakát szellőztetés kedvéért május közepén nyitva hagyta, két nap mulva látja, hogy a fecskék az ablak felett fészket kezdtek. Betette az ablak kültábláját, s a megkezdett fészket megkivánta ott tartani. Pár nap mult, a fecskék sehogy se akartak távozni, s máj. 24-én a mint dolgozó társunk felnéz, látja, hogy az ablak lemez táblája hat hüvelyknyi nyílásán a fecskék ki és bejáznak; benyit s bálmulva kellett látnia, hogy a kis vendégek a nyílás előtti függőnyt megkerülve utat vertek, s munkájukat folytatják. A háznak ünnepe lévén e nap, a házi asszony megkegyelmezett nekik, a kis nyílás az ablakon meghagyott. A kis család megszaporodott, a gazda és fecskéi együtt és egymást nem háborítva használták a lakást, míg a kicsinyek felnőttek. Egy szép reggel dolgozó társunk kimegy, benyit, az ő ivadék a szóba közepén lecsüngő csillárszerű gyöngykosaron ül, künn a karfákon még öt fecske. Pár perc alatt

egy fecske a szobába csap, egyet kerül, s azzal egyik fiu vele kirepül. A fiut a négy öt fecske nyomban követte, mások, néhány vénebb, a laktól néhány lépésre egy száraz galyon csakhamar ismét állást foglaltak, csiripoltak; míg a fecskék látható távolban, a Szamos felett, mintegy tíz percig repdestek, s azzal a fiut visszahozták, átadták a vénebbeknek, s azzal ismét a lak köré gyűltek. Pár dolgozó társunk ott állt a szobában, az anyafecskék egyike ismét becsapott, s vele kirepült a második fiu, ki mintegy 20 percnyi időközben rendre mindenik, s végül fecske és vének a száraz galyon örömevegést ültek. Míhez még csak annyit adunk, hogy a következő év tavaszán e fecskék a kis nyíláson át újra megjelentek.

— **A Tuileriák titkos papírjaiból.** A „N. fr. Presse” párisi levelezője a következőket írja: „A Tuileriák ama levéltárakkal, melyek az ujkor történet-írójának kimeríthetetlen s becses forrásokul ígérkeztek, a lángok martalékaivá lőnek. Kévszón nappal a pusztulás előtt a véletlen kezemhez szolgáltatott egyet a talált irományok közül. Akkor nem fektettem reá nagy súlyt, mivel azt hittem, hogy a szeptember 4-iki kormány által kinevezett bizottság ezt a többiekkel közvé teendő; de ez nem törtévé meg, a levél mai nap már fontos okirat, miért is el nem mulasztom lapjában közölni.” Ez irat hű fordításban a következő:

III. Napoleon császárnak.

Brüssel, 1863 február 8.

Sire! A mult évben ön és még néhány oly tisztességes férfi, mint uri maga, t. i. Morny, Macquard, Delangle, Chaix d'Estange, Devienne, Bénoit Champy urak, engem arra kényszerítettek, hogy Francziországból távozzam. Belgiumba vonultam vissza. De a becsületes s tisztességes belga nemzet bizonyos körülmények összetalálkozásánál fogva e pillanatban gyenge lelkű miniszteriummal dicsekszik, mely keveset törődik a nemzeti méltósággal és egész alázattal oda igyekszik, hogy önnek tessenek. Ezen miniszterek méltatlanul bosszantottak engem, sőt szabadságomtól is megakartak fosztani. Belgiumot tehát még ma elhagyom és rövid ideig Hollandban tartózkodván, Angliába megyek; ott szerencsém lesz önt néhány év mulva viszont láthatni, midőn t. i. a francziák önnel érdeme szerint bántak el azaz az országból már kiűzték. Azt hiszi ön, a Bonapartek dynastiát alkotnak? Nevetséges tévely! A Bonapartek koronázott polieziá-komisszáriusokból álló család, melynek hivatása a francziákkal a politikai szabadságok becsét teljesen megismertetni, melyet tőlük a Bonapartek raboltak el, de melyet ők önnek elűzetése napján ismét vissza fognak nyerni.

Fogadja Sire, valamennyi erényéhez és híres becsületességéhez illő érzelmeim kifejezését.

Prince Pierre Dolgoruky.

— **Telivér cseh a bécsi törvényszék előtt.** E napokban a bécsi bünyenyítő törvényszék előtt egy valódi bécsi „früchtel” állott; beszéde, öltözete, halántékán az ismeretes 6: elárulják a Thury habituját. Ezen ember sajátos helyzetben van. Ő egy cseh nő gyermeke, ki öt 25 évvel ezelőtt a lenchezában születte. Nevelés nélkül felnőve, nemsokára rosz emberek társaságába jutott és a tolvajság nemes mesterségében nyert magasabb kiképzetést; ezért többször megbüntettetett s végre Bécsből örök időkre száműzetett. A mint már ez szokás, valahányszor véletlenül Bécsben mutatkozik, hazájába, egy cseh falucskába visszatoloncozzák. De ott ninesenek többé rokonai, és mig ő egy szót sem tud csehül, maga a polgármester sem igen tud németül; e mellett a falu lakói a cseh szokásokkal teljesen ellenkező lénye miatt ellenséges szemmel nézik, s így ott sem munkát, sem támogatást nem kap. Nincs mit tennie, mint Bécsbe rándolni és lopni; itt rendszeren elfogják s cseh falucskájába ismét visszaküldik; itt természetesen a játék megint elől kezdődik. Ez izben azonban nem fogja oly hamar az előtte oly gyűlöletes cseh hegyeket megpillanthatni, mert fehérneműek lopása miatt két évi súlyos börtönrre ítéltetett.

— **Egy tyuk mint orgazda.** M. miniszteri hivatalnoknak az a szokása volt, hogy értékes gyémánt gyűrűjét naponkint mosdás után, külön kefével tisztogatta. Mintegy hét előtt a gyűrű véletlenül eltűnt s mindenki azt hitte, maga a gazda is, hogy a gyűrűt a szappanos vízzel öntötték ki. Már nem is keresték az eltűnt gyűrűt, midőn egyszerre a gazda egyik kedvenc tyuját, mely véletlenül megnyomorodott, leölik s az értékes gyémántot szárnyai alatt pillantják meg. Utólagosan minden kiderült. Az egyik eseléd, ki a drága portékát ellopta, nem vélte tanácsosnak ládájában rejtteni el, hanem inkább a kedvenc tyukat választá ki orgazdál, remélvén, hogy alkalmilag, midőn már senki sem gondol többet a gyűrűre, mégis sikerülni fog a lopott jószágot a jámbor orgazda szárnya alól eltüntetni. Szerencsétlenül véletlen kijátszotta az egyes en kitündözt tervet s a tervezőt a törvényszék kezébe szolgáltatatta.

— **Béküldetett.** Altesti séryben szenvedőket figyelmeztetjük Sturzenegger G. erre vonatkozó hirdetésére mai számunkban.

A szerkesztő postája.

— Cs. G. urnak helytt. Szerkesztőségünk, belkirályutca 21., naponta nyitva 9—12 és 3—6 óráig. Kinek velünk dolga van: itt s ez időben intézheti el azt, s nem a piac közepén, hová mi, mint férfiak, nem követhetünk senkit.

KÖZGAZDASÁG.

A „Hitel”

(K. L.) Lapunk, illetőleg lapunk közgazdászati része, e lap rövid élettölyama alatt, két országos horderejű tárgy mellett vetette szavát mérlegbe: a vasuti és a Victoria válság érdekében. Menyire hatottunk, nem kutatjuk többé; örvendünk az iránynak, melyből mind kettőt felfogtuk; érdemünk csak az, hogy független álláspontunkból tisztán láthattunk.

Egy harmadik tárgyra kívánunk tüzetesebben áttérni, a bankügyre, mit a magyar jegybank fel, vagy nem állítása hozott szönyegre, s mely felett a napi sajtó és törvényhozás rövid időn érdekes tárgyalásba bocsátkozik.

De mielőtt a tárgy érdemére mennénk, engedtessek meg nekünk, hogy egy szóról elmélkedjünk egy keveset mely közgazdászati rovatunk vezéresillaga, egy rövid szóról, melyben anyagi intézményeink mindenike befoglalva van, azon nagy szóról, mely Széchenyi egész élte munkásságát magába foglalta — a hitelről.

A midőn Széchenyi hitelünk, anyagi érdekeink első apostola, martyra, 1830-ban e szóba „Hitel” életet lehel, kibocsátotta Hitel című epochalis könyvét, alig gondolt valaki e szó jelentőségére, s ma be van látva, hogy az ujjab kor nagyszerű haladása e szóból csirázott ki, s ha Erdély még hatalmasabb léptekkel kíván az angolok után haladni: e szót hangoztatnia kell, mig nem lesz bérczeinknek egy falva, mely nemes jelentőségét el ne ismerje.

Mert mi a — hitel?

„A Hitelről” szölok — e szavakkal nyitotta meg Széchenyi küldetése első nagy munkáját — s a mi belőle foly, a becsületéről, az adott szó szégeséről. . . . A hitel hiányát látom hazámban minden physikai természetlenség okának. . . . a hitel hiját látom nemzetemnél minden erkölcsi romlottság és lelki elaljasadás egyik főokának. . . .

A hitel lábraállítását teszi, mint maga mondja Széchenyi systemája talpköveül, „mert annak nem léte legelőbb nemzetiéségeinket is megsemmisíti; léte pedig még a legsikeretlenebbet is bizonyosan előmozdítaná. . . . felállításával minden egyes nyelvre, a közzóra pedig magusi befolyással lenne.”

Kimondta továbbá, hogy „a hitel hijját tartja azon oknak, hogy a magyar hirtokos szegényebb, mint birtokához képest lenni kellene, s hogy a jó gazda mezeit nem viheti a lehető legnagyobb virágzásra, és hogy Magyarországnak kül kereskedése nincs.”

Ezen és hasonló szavakban festette Széchenyi a hitel büverejét, s hogy e szó büvösségében mennyire bir, mutatja az, hogy mintegy látnok hitte, hogy nemzete megfogja érteni, s igaz lesz, mi munkájában lelkesítette, a propheta, hogy „Magyarországn nem volt, hanem lesz.” s hogy ez bekövetkezhessék, első sorban a tágasabb értelemben hitelt „az egymásbani bizást”, „az associatiót” sürgette, s csak második sorban sürgette a hitelügyi törvényhozást. . . .

Kinek nem jutott észébe a legközelebbi napokban, azon siker közepette, melyet e lap oly hazafias fájdalommal jelzett, Széchenyi maga, iránya, törekvése és minden fájt fentebbi mondása, mig az egymásbani bizás hitét, Erdély associatiója egyik életerős vivmányát, vele együtt a hitel alapját, a tőkét az önrdek szelétől sodortatni látta.

Azonban nem folytatjuk. Csak constatálnunk kell mégis, hogy örömnök annál nagyobb legyen, hogy igazgatottság akkora volt, hogy felszínre kezdte küzdeni magát a kedélyekben Csereink azon mondása „miserint Erdély romlását mindig Magyarország okozta.” De ugy lát-szik Erdély megértette Széchenyt, észébe jutottak fentebbi szavai s megmutatta, hogy ismeri „az egymásbani bizalom és hitel” jelentőségét, s ezen vivmány az, mely feletti örömnöknek e néhány sort kívántuk szentelni.

Gabona ár Kolozsvárt junius 1-én 1871.

(Alsó a. mérő, középár.)

Tisztabúza 5 frt. 90 kr. Elegybúza 4 frt. 70 kr. Rozs 3 frt. 82 kr. Arpa — frt. — kr. Zab 2 frt. 30 kr. Törökbuza 4 frt 10 kr. Pityóka 2 frt. 80 kr. Marhahús fontja 23 kr.

A n.-enyedi piac árai junius 1-én. 1 mérő tiszta búza, ausz. mérője, 5 ft 50 kr., elegybúza 4 ft 50 kr., rozs 3 ft 50 kr., törökbuza —ft — kr., zab 2 ft 50 kr, széna mázsája 3 ft 10 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 12 ft. 50 kr. marhahús fontja 20 kr., konyhaliszt 12 frt 70 kr. borsó 16 kr., lencse 20 kr, paszuly 10 kr.

A szász-régeni piac árai junius 1. 1 ausz. mérő tisztabúza 5 ft 80 kr. rozs 4 ft 40 k. elegybúza 4 ft 90 k. zab 2 ft 20 kr. Széna 2 ft. — k. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 11 f — k. Marhahús fontja 22 kr. Konyhaliszt 8 ft 50 kr. Borsó kupája — ft — kr., lencse —ft — kr, paszuly 3 ft 20 kr.

A szamosujvári piac árai junius 5. 1 mérő tisztabúza, legjobb, 5 ft 80 kr., rozs 4 ft — kr., elegybúza 4 ft 20 kr., zab 2 ft 20 kr. Széna mázsája 2 ft 60 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 12 f. — k. Fagygyugyertya fontja 40 kr. Marhahús 21 kr. Konyhaliszt 12 ft — kr. Borsó 4 ft 80 kr. lencse 4 ft, 80 kr. paszuly 4 ft 80 kr., Burgonya — fr — kr.

A gyula-fehérvári piac árai jun. 3-án. 1 alsó ausz. mérője. Tisztabúza 5 ft. 25 kr. Rozs 3 ft 70 kr. Elegybúza 4 ft 60 kr. Zab 2 ft 30 kr. Széna mázsája 1 ft 70 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 13 ft 50 kr. Egy font fagygyugyertya 40 k. Marhahús fontja 22 kr. Konyhaliszt —ft 10 kr. Lencse kupája 20 kr. Paszuly kupája 12 kr. Burgonya, mérője 2 ft 95 kr. Disznózsir fontja 52 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jun. 5-én 5%. Metalliques 100 frt 58.90. Kamat —. —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 68.90. 1860. Kölcsön 99.80. Bankrészevény 779. Hitelintézeti részvény 200. frt. 286.—. London 10 ft. st. 100 frt. 23¼ kr. 123.30. Ezüst 121.35. Cs. kir. arany 5.84. Napoleondor 9.80^{5/10}.

Urbéri kötvények: Magyarországi 80.20. Temesi 77.75 Erdélyi 76.25. Horváthországi 85.—.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

